

Anna Basińska

Zeszyt ćwiczeń

- ✓ Specyfika rozwoju a nauczanie języka obcego małych dzieci
- ✓ Wybrane metody nauczania języka angielskiego dzieci
- ✓ Zasady nauczania języka angielskiego małych dzieci
- ✓ Rodzaje i sposoby monitorowania postępów językowych dzieci
- ✓ Kompetencje nauczyciela małego ucznia

Redakcja merytoryczna
Anna Gębka-Suska

Analiza merytoryczna
Justyna Maziarska-Lesisz
Elżbieta Witkowska

Recenzja
dr Barbara Muszyńska

Redakcja językowa i korekta
Żeliszaw Żeliszawski

Projekt graficzny, projekt okładki
Wojciech Romerowicz, ORE

Skład i redakcja techniczna
Joanna Suska

Projekt motywu graficznego „Skoły ćwiczeń”
Aneta Witecka

ISBN 978-83-65890-00-9 (*Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce*)
ISBN 978-83-65890-29-0 (*Zestaw 8, Język angielski we wczesnej edukacji językowej*)
ISBN 978-83-65890-32-0 (Zeszyt 3)

Warszawa 2017

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC).

Spis treści

Wprowadzenie	4
Najczęściej pojawiające się pytania (FAQ)	5
Zastanów się i przedyskutuj z Mentorem	9
1. Prawda czy fałsz	9
2. Uzupelnianka	9
3. Wczesny start – za i przeciw	9
4. Główne zasady wczesnej edukacji językowej	9
Zadania rozwijające	10
Wykonaj standardowo – wykonaj inaczej	10
Wymyśl – karty obrazkowe	12
Wymyśl – gry karciane i planszowe	12
Wymyśl – słoik i pompony oraz linka i klamerki	13
Przegląd bajek telewizyjnych dla dzieci	13
Testowanie uczniów	14
Nagraj i oceń	14
Zaobserwuj	15
Mentor inspiruje... Mój pierwszy lapbook	17
Mentor inspiruje... Storytelling z „okienkiem filmowym”	17
Mystery (magic) box	19
Bingo	20
Gra planszowa z kostką	20
Niezbędnik nauczyciela języka obcego	21
Codzienny język nauczyciela	23
Dalsze inspiracje	24
Spis rycin	25

Quality is never an accident; it is always the result of high intention, sincere effort, intelligent direction, and skillful execution; it represents the wise choice of many alternatives.

Willa A. Foster

Wprowadzenie

Trzymasz w ręce „Zeszyt ćwiczeń” – narzędzie do tego, żeby wzbogacić swój warsztat pracy. Być może jesteś na początku własnej drogi zawodowej, a może po prostu, będąc nauczycielem od wielu lat, szukasz ciekawych inspiracji do nowych działań. Może jesteś studentem, który zaraz rozpocznie pracę w przedszkolu lub szkole i zastanawiasz się, czy będziesz dobrym nauczycielem. Co to znaczy być dobrym nauczycielem? Takim, którego lubią dzieci? Takim, który jest zawsze przygotowany do zajęć? Takim, który potrafi zaimprovizować podczas zajęć? Takim, który osiąga edukacyjne cele i potrafi uczyć? Przepis na dobrego nauczyciela to właśnie mieszanka tych wszystkich elementów. Sama praca z małym uczniem będzie niewątpliwie najlepszym testem na to, jak dobrym nauczycielem jesteś. Dzieci, w odróżnieniu od dorosłych, od razu pokażą ci, czy lubią zadania, które im proponujesz, czy darzą cię sympatią, czy coś ich nudzi lub jest niezrozumiałe. W swoich reakcjach są szczerze i nie kalkulują zysków oraz strat z powodu takiej, a nie innej reakcji, tak jak robią to osoby dorosłe.

Na początku tego zeszytu znajdziesz odpowiedzi na często pojawiające się pytania studentów i młodych nauczycieli. Propozycje odpowiedzi wynikają z zawodowego doświadczenia autorki. Pamiętaj, że w edukacji nie ma jednego gotowego przepisu, jednego rozwiązania każdej sytuacji dydaktycznej, czy gotowych instrukcji wychowawczych. Twoja wizja bycia nauczycielem, twoje wybory metodyczne i rodzaj budowanych relacji z uczniami zawsze będą wynikać z podjętych przez siebie decyzji (mam nadzieję, że jak najbardziej uświadomionych), dotyczących tego, kim według ciebie jest dziecko, na czym polega jego rozwój, jakie ma możliwości intelektualne, społeczne, emocjonalne, decyzyjne, na czym polega nauczanie i uczenie się itp. Zawsze jest to więc kwestia wyboru, dlatego warto zastanawiać się i starać się odnaleźć odpowiedź na te pytania.

Pierwsza grupa zadań to: „Zastanów się i przedyskutuj z Mentorem”. To właśnie w toku wymiany poglądów z innymi, dużo możemy się dowiedzieć o własnych przekonaniach. Wykorzystaj to, że możesz porozmawiać z kimś, kto lubi swoją pracę i ma więcej doświadczenia od ciebie.

„Zadania rozwijające” to najbardziej rozwojowa część zeszytu – będziesz wykonywać różne zadania, aby na własnej skórze przekonać się, czy coś działa, czy nie, czy przynosi spodziewane rezultaty, czy może nie. Działaj i ucz się!

Na końcu przygotowano listę z przedmiotami niezbędnymi do edukacji najmłodszych uczniów, listę zwrotów wykorzystywanych przez nauczyciela w klasie oraz kilka dodatkowych źródeł z pomysłami do wykorzystania na zajęciach.

Najczęściej pojawiające się pytania (FAQ)

(PRZEDSZKOLE) Podczas zajęć w przedszkolu dzieci szybko się nudzą i odchodzą na bok, żeby bawić się zabawkami. Co robić?

Pamiętaj, że z jednej strony jest to naturalne zjawisko. Im mniejsze dzieci, tym częściej odłączają się od zabawy, kiedy przestają być nią zainteresowane, bo uczą się według własnego programu. Z drugiej strony, przyjrzyj się aktywnościom, które proponujesz. Może są mało atrakcyjne dla dzieci? Może trwają za długo? Spróbuj je zmodyfikować tak, żeby częściej następowały po sobie zmienne aktywności: pobudzające i wyciszające.

(SZKOŁA) Część dzieci uczęszcza na dodatkowe zajęcia z języka angielskiego poza szkołą, a część nie. Na zajęciach widać coraz większe rozbieżności w zasobie słówek dzieci i umiejętności komunikacji. Podczas gdy jedni się nudzą, dla innych jest to zbyt trudne zadanie. Jak sobie z tym poradzić?

Nauczyciel powinien w procesie planowania zajęć uwzględniać potrzeby każdego dziecka i indywidualizować proces nauczania. Kiedy widzisz bardzo duże rozbieżności pomiędzy poziomem językowym uczniów w tej samej klasie, nie ma możliwości, aby wszyscy uczniowie robili to samo w tym samym czasie i w taki sam sposób, pracując np. z podręcznikiem. Musisz konstruować inne zadania dla uczniów na innym poziomie językowym tak, aby dla każdego były one wyzwaniem. Najlepszym rozwiązaniem na duże rozbieżności jest praca grupowa. Każda grupa pracuje nad innym zagadnieniem, a ty masz czas, aby podejść do najłabszych uczniów i wesprzeć ich w rozwiązywaniu zadania.

Czy w przedszkolu i szkole powinienem mówić do dzieci tylko w języku angielskim? Czy mogę używać polskiego?

Osobiście uważam, że im więcej języka angielskiego na zajęciach z języka angielskiego, tym lepiej. Gdybyś był native speakerem, musiałbyś sobie jakoś poradzić bez komunikacji w języku polskim. Skoro jednak znasz język ojczysty dzieci, to nic nie stoi na przeszkodzie, żeby go czasem użyć. Pamiętaj tylko, że budujesz w oczach dzieci obraz siebie jako nauczyciela. Jeśli zobaczą, że jedyną formą komunikacji z tobą jest język angielski, to uznają to za naturalne. Natomiast, gdy będą wiedzieć, że pomożesz im w zrozumieniu albo wyjaśnisz coś w języku polskim, to w sytuacjach nie do końca dla nich zrozumiałych, dążyć będą do tego, żebyś mówił po polsku.

(SZKOŁA) Czy śpiewanie piosenek i mówienie rymowanek nie jest zbyt infantylne dla uczniów w młodszym wieku szkolnym?

Oczywiście, że nie, pod warunkiem, że dopasujesz poziom piosenki lub rymowanki do wieku dzieci. O ile w przedszkolu sprawdzą się te najprostsze piosenki z Super Simple Songs, o tyle w edukacji wczesnoszkolnej musimy poszukać ambitniejszych tekstów i ciekawszej muzyki. Obejrzyj nagranie piosenki *Morning song* wykonywanej przez nauczycielkę i uczniów w szkole. Można? Można! Link do nagrania znajdziesz na stronie <https://www.>

[instagram.com/p/BMiEw0bjkRc/](https://www.instagram.com/p/BMiEw0bjkRc/), a słowa piosenki na stronie <https://drive.google.com/file/d/0B1Cg3arcicAAS1I2eXhFeEF1aUU/view>.

(PRZEDSZKOLE) Czy dzieci w przedszkolu powinny mieć podręczniki do nauki języka angielskiego?

Czy naprawdę uważasz, że najlepszym sposobem do nauki języka jest praca z podręcznikiem? Na pewno nie. Tym bardziej w przedszkolu, gdzie WSZYSTKO może stać się okazją do nauki języka: czytanie bajki, ubieranie się na spacer, swobodna zabawa w sklep, tańczenie do piosenki, jedzenie posiłków itp. Dzieci w przedszkolu nie potrzebują podręcznika. One potrzebują dobrego, kreatywnego nauczyciela, który zaangażuje je w zabawę w języku obcym.

(SZKOŁA) Jak wybrać dobry podręcznik dla uczniów?

Rynek oferuje bardzo dużo różnych podręczników do nauki języka obcego. Pamiętaj jednak, że za każdym podręcznikiem stoi jakiś program. Podręcznik jest tylko narzędziem do jego realizacji. Dlatego to właśnie programowi powinieneś dokładnie się przyjrzeć. Program musi zawsze być zgodny z podstawą programową (czyli dokumentem ministerialnym, określającym minimum, które musi wiedzieć i umieć każdy uczeń, uczący się w polskiej szkole), ale zawsze tę podstawę w jakimś zakresie poszerza. Może być tak, że skupia się na wybranych sprawnościach językowych bardziej niż na pozostałych, że stosuje określone metody pracy itp. Dlatego też nie dokonuj wyboru podręcznika tylko na podstawie pobieżnego przejrzania książki dla uczniów. Dokonaj głębokiej analizy proponowanych zadań. Przeanalizuj też konieczne potrzeby i możliwości twoich uczniów oraz warunki, w jakich będziesz pracować. Pamiętaj, że nie musisz korzystać z podręcznika – zawsze możesz stworzyć własny, autorski program i wykorzystywać różnorodne materiały do nauki, na których będą pracować twoi uczniowie.

Czy wszystkie małe dzieci mogą zacząć naukę języka angielskiego? Jeśli nie, to jak rozpoznać, które mogą, a które nie?

Nic nie stoi na przeszkodzie, aby wszystkie dzieci w przedszkolu rozpoczęły naukę języka angielskiego. Na pewno edukacja ta będzie przebiegała z różnym skutkiem, to znaczy będą dzieci, które przyswoją więcej i szybciej oraz takie, u których przez długi okres czasu nie będziemy widzieć żadnych postępów. Będą takie, które będą brać udział w każdej zabawie i takie, które przyglądać się będą z boku. Jednak jeśli nauka języka sprawia dzieciom frajdę, to zawsze jest to dodatkowa stymulacja ich rozwoju poznawczego i nie ma powodów, aby kogoś takiej możliwości pozbawiać.

Czy istnieje uniwersalny zestaw zabaw dla małych dzieci?

Są zabawy językowe – klasyki, np. Simon says lub I spy with my little eye, klasyczne piosenki i rymowanki, które nauczyciel języka angielskiego musi znać, jednak to ty sam musisz zbudować sobie zestaw zabaw, które będziesz wykorzystywać w pracy z dziećmi.

Jak go zbudować? Szukaj inspiracji w książkach metodycznych, w internecie, na blogach i na YouTube, podglądaj u innych nauczycieli. Zabawy „testuj” razem z dziećmi, oceniaj ich efektywność i atrakcyjność, a potem, jeśli są tego warte, koniecznie zapisuj (bo nawet dobre pomysły szybko ulatują) np. w stworzonej przez siebie księdze zabaw.

Jak motywować dziecko, które nie chce podjąć współpracy na zajęciach?

Trudno odpowiedzieć na to pytanie, ponieważ nie wiemy z jakiego powodu dziecko nie chce podjąć współpracy. Czy ma jakieś negatywne doświadczenia związane z nauką języka, z tobą? A może jakieś jego elementarne potrzeby pozostają niezaspokojone? Jest zmęczone, głodne? Jeżeli ta sytuacja ma miejsce na początku roku, to daj dziecku czas. Pokaż mu życzliwość, że w każdej chwili może przyłączyć się do zabawy, ale nie zmuszaj go do uczestnictwa. Najprawdopodobniej w krótkim czasie wybierze ciekawe zabawy z tobą, zamiast siedzenia w kącie z zabawką. Gdybym miała taką sytuację z uczniem w szkole, to po prostu zostałabym z nim po lekcji i w rozmowie powiedziałabym mu o tym, że martwi mnie jego brak zaangażowania w zajęcia. Zapytałabym, dlaczego tak jest i co mogę zrobić, aby mu pomóc. Pewnie stworzylibyśmy nasz sekretny plan działania.

Jakie narzędzia wykorzystywać do sprawdzania osiągnięć dziecka?

Najlepszym narzędziem do sprawdzenia, co dzieci w wieku przedszkolnym już potrafią, jest obserwacja podczas zabawy lub wykonywania zadania oraz zbieranie prac dzieci do teczek. Możesz również przeprowadzać zadania z kartą pracy polegające na tym, że ty mówisz, a dzieci słuchają i kolorują albo rysują lub zakreślają... Tym sposobem sprawdzisz ich poziom rozumienia twoich poleceń. Więcej o monitoringu osiągnięć przeczytasz w zeszytce „Teoria w pigułce”.

Jak wspierać dzieci szczególnie uzdolnione?

Przede wszystkim nie zasypuj ich dużą liczbą dodatkowych zadań. Raczej konstruuaj zadania trudniejsze, takie, które będą stanowić wyzwanie intelektualne dla dzieci. Doceniaj wysiłek, a nie talent (poczytaj o tym więcej w Zestawie nr 4, który w całości jest poświęcony motywacji w nauczaniu języków obcych). Umożliwiaj im działanie w klasie w roli eksperta-konsultanta lub tutora, który pomaga innym uczniom w uczeniu się języka. Przygotuj dziecko do konkursu językowego. Koniecznie porozmawiaj z rodzicami i pokaż, w jaki sposób mogą rozwijać zdolności językowe dziecka poza przedszkolem czy szkołą.

Czym jest etykietowanie językowe?

Technika etykietowania językowego, czyli nazywania poszczególnych przedmiotów w języku angielskim polega na naklejanu etykiet (wyrazów) na przedmioty znajdujące się w otoczeniu ucznia, np. tablicę, krzesło, stół, okno, klocki, lampę itp. Takiej etykietyzacji można dokonać w każdym pomieszczeniu przedszkola i szkoły (Jaroszewska, 2014: 45). Technika ta nawiązuje do koncepcji czytania globalnego, polegającej na fotograficznym uczeniu się wyrazów. Technika ta przynosi efekty nawet w pracy z małymi dziećmi (np. metoda

czytania całościowego dla dzieci Glena Domana) i pozwala uczyć się tych wyrazów niejako „przy okazji”.

Czy w pracy z dziećmi mogę i powinienem korzystać z TIK?

Jak najbardziej powinieneś, chociażby dlatego, że nowoczesne technologie są wpisane w codzienność twoich uczniów, a zastosowanie ich na lekcji pokazuje dzieciom możliwości wykorzystania TIK do celów edukacyjnych. Nowoczesne technologie urozmaicą twoje zajęcia, pozwolą pokazać to, czego nie byłbyś w stanie zrobić bez nich, np. możesz przy pomocy Google Earth przenieść się z dziećmi do Londynu i pokazać im Big Bena, pałac Buckingham czy London Eye. Więcej pomysłów na wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych znajdziesz w Zestawie nr 5.

Mam wrażenie, że zajęcia są mało wartościowe, jeśli chodzi o naukę języka. Dużo się bawimy, rysujemy, tańczymy, ale prawdziwej nauki jest mało. Jak to zmienić?

Pewnie myśląc o „prawdziwej” nauce wyobrażasz sobie uczniów skupionych nad kartkami podręcznika i zeszytu ćwiczeń... tylko, że to nie jest prawdziwa nauka dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Dla nich prawdziwa nauka odbywa się poprzez zabawę. Jeżeli dużo z dziećmi śpiewasz, bawisz się w gry i zabawy ruchowe, uczysz ich w sposób zabawowy nowych słówek, to jest to bardzo wartościowa edukacja językowa.

A może oczekujesz efektów, nie widzisz żadnych spektakularnych rezultatów i martwisz się, że dzieci niczego nie potrafią? Dzieci potrafią bardzo długo nic nie mówić w języku obcym, ale to nie znaczy, że niczego się nie uczą. Osłuchują się i w pewnym momencie zaczną używać tego wszystkiego, czego się nauczyły.

Pamiętaj też, że w tym wieku najważniejsze jest pozytywne nastawienie do nauki języka, dlatego odbywa się ona przez zabawy, które będą się dzieciom przyjemnie kojarzyły z językiem.

Zastanów się i przedyskutuj z Mentorem

1. Prawda czy fałsz

Spójrz na poniższe stwierdzenia. Zaznacz, czy uważasz twierdzenie za prawdziwe (P) czy fałszywe (F).

- Im szybciej zaczniemy edukację językową, tym lepiej.
- Do nauczania języka obcego, również małych dzieci, potrzebny jest podręcznik.
- Dzieci nie mają motywacji wewnętrznej, więc trzeba je motywować do pracy za pomocą naklejek, pieczątek i innych nagród.
- Na początku edukacji językowej nauczyciel powinien mówić do dzieci po polsku, bo inaczej nie będą go rozumiały i się zniechęcą.
- Dziecięce materiały edukacyjne powinny być związane z fikcyjnymi bohaterami, a nie z rzeczywistymi postaciami.
- Jeśli dziecko odmawia udziału w zajęciach, to nie należy go zmuszać.
- We wczesnej edukacji językowej bardziej chodzi o wytworzenie pozytywnego stosunku do uczenia się języka angielskiego, niż o zapamiętanie jak największej liczby słówek.

2. Uzupełnianka

Sprawdź się. Dokończ poniższe zdania. Jeśli nie wiesz jak, poszukaj odpowiedzi w zeszytce „Teoria w pigułce”.

- Dzieci uczą się języka obcego inaczej niż dorośli, ponieważ...
- Z czterech wymienionych sprawności językowych: słuchanie, czytanie, mówienie, pisanie, kluczową we wczesnej edukacji językowej jest... ponieważ...
- Dzieci charakteryzują się pamięcią mechaniczną, dlatego nauczanie powinno opierać się na...
- Silent period to taki okres w nauce języka obcego dzieci, w którym...

3. Wczesny start – za i przeciw

Jak myślisz, jakie są atuty i ograniczenia wczesnego rozpoczynania nauki języka? Podziel kartkę na dwie kolumny: w pierwszej zapisz atuty, w drugiej ograniczenia. Jaki jest bilans plusów i minusów? Przyjrzyj się każdemu stwierdzeniu zapisanemu po stronie ograniczeń i zastanów się, jakie jest źródło tego przekonania. Czy wynika ono z jakiś osobistych doświadczeń? Czy z informacji pozyskanych na studiach? A może chodzi o coś innego?

4. Główne zasady wczesnej edukacji językowej

Stwórz własną, subiektywną listę głównych zasad, obowiązujących w nauczaniu języka angielskiego małych dzieci. Przedyskutuj ją z Mentorem.

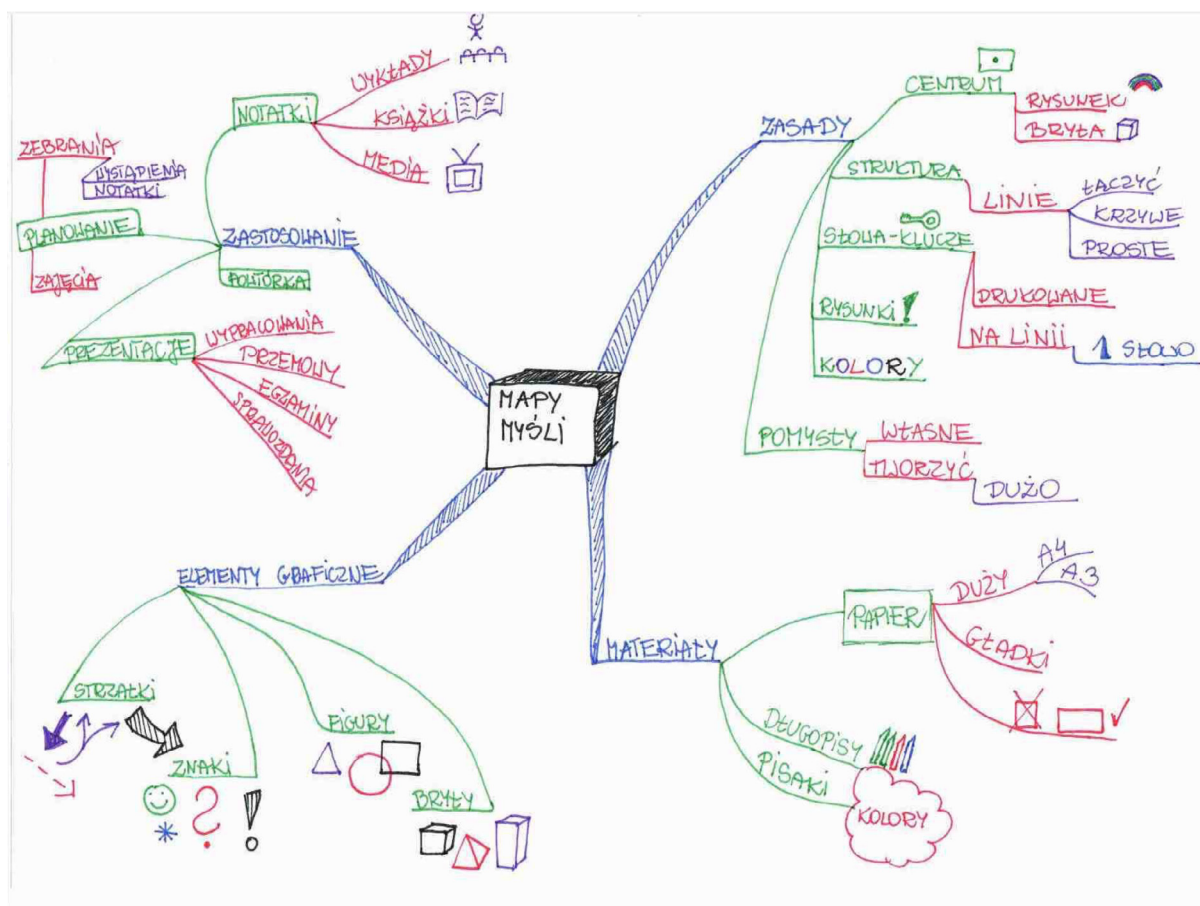
Zadania rozwijające

Wykonaj standardowo – wykonaj inaczej

Wykonaj na zajęciach z uczniami w klasie II lub III (najlepiej, żeby to była lekcja wprowadzająca nowe słownictwo) standardową notatkę w zeszycie, zapisując poznane na lekcji słowa. Na kolejnych zajęciach (a najlepiej z inną grupą uczniów, ale realizując ten sam temat) rozdaj dzieciom kartki A4 i niech wykonają pod twoim kierunkiem mapę myśli, na której zapiszą poznane na lekcji słowa. Pamiętaj, żeby mapa myśli była kolorowa i miała jak najwięcej obrazków i symboli, zamiast albo obok słów. Na końcu zajęć dzieci powinny wkleić ją do zeszytów (będzie musiała być złożona).

Niezależnie od tego, co wiesz na temat tworzenia map myśli, przed wykonaniem zadania z dziećmi poczytaj o tym, jak się je tworzy:

- http://www.mapy-mysli.com/mapy_mysli_tworzenie.html;
- <http://www.edunews.pl/narzedzia-i-projekty/narzedzia-edukacyjne/2586-uczymy-sie-tworzyc-mapy-mysli>.

Ryc. 1. Zasady tworzenia mapy myśli zilustrowane w postaci mapy myśli. Źródło: opracowanie własne

Na środku ryc. 1. znajduje się prostopadłościan, na którym jest napisane: mapa myśli. Od prostopadłościanu odchodzą cztery ramiona.

Ramię 1. Zasady: od napisu „zasady” odchodzą kolejne ramiona, na których zapisane są hasła, opisujące zasady tworzenia map myśli. Zasady są następujące:

- Temat powinien znaleźć się w centrum kartki. Dobrze, jeśli pojawi się rysunek lub chociaż bryła, dająca efekt 3D.
- Struktura mapy to odchodzące od tematu linie. Mogą być proste lub krzywe.
- Na mapie powinny znajdować się słowa kluczowe, pisane drukowanymi literami, zawsze nad linią. Najlepiej, jeśli jest to jedno słowo.
- Na mapie powinno pojawiać się jak najwięcej rysunków i kolorów.

Ramię 2. Materiały:

- Papier powinien być duży (A4 lub A3), gładki i najlepiej zorientowany poziomo.
- Potrzebne będą kolorowe długopisy lub pisaki.

Ramię 3. Elementy graficzne:

- Powinny pojawiać się strzałki, znaki, figury geometryczne, bryły.

Ramię 4. Zastosowanie:

- Mapę myśli można wykorzystać do tworzenia notatek (podczas wykładu, czytania książki czy oglądania filmu).
- Mapę można wykorzystać do planowania zajęć i zebrań.
- Mapa nadaje się jako notatka do prezentacji, np. podczas egzaminu.

Pomyśl, w jaki sposób wytłumaczyć dzieciom, jak wykonuje się taką mapę. I pamiętaj: jeżeli dzieci wykonują mapy po raz pierwszy, to na pewno nie będą to prace wzorcowe. Być może będziesz musiał dostarczyć im już częściowo uzupełniony schemat mapy... Rozważ to.

Po wykonaniu zadania zastanów się:

- Która z form notowania była dla uczniów bardziej atrakcyjna?
- W której opcji byli bardziej zaangażowani w wykonywanie zadania?
- Która była bardziej czasochłonna i pracochłonna?
- Czy wszyscy uczniowie poradzili sobie z zadaniem?
- Jakie uczniowie mieli problemy podczas tworzenia map?
- Co ty sam zmieniłbyś w tych zajęciach? Co ci się udało, a co mogłeś zrobić lepiej?

Wymyśl – karty obrazkowe

Wybierz jedną grupę słów, której uczą się dzieci w przedszkolu, np. wiejskie zwierzęta, zwierzęta egzotyczne, warzywa, zabawki itp., a następnie zastanów się, ile słów możesz wprowadzić na jednych zajęciach. Wypisz jak najwięcej pomysłów na wykorzystanie tych kart obrazkowych podczas wprowadzania, utrwalania i testowania słownictwa. Na pewno część z zaproponowanych zabaw będzie mogła być wykorzystana na różnych etapach pracy ze słownictwem, jednak na potrzeby tego ćwiczenia wymyśl przynajmniej 9 różnych zabaw/technik. Wykorzystaj wzór poniższej tabeli. Jeśli nie będziesz mieć pomysłów, zajrzyj na blogi anglistów pracujących z małymi dziećmi (linki znajdują się w zeszycie „Teoria w pigułce”). Tam na pewno znajdziesz wiele pomysłów.

Etap pracy ze słownictwem	Rodzaj zabawy	Co robi nauczyciel	Co robią dzieci
Wprowadzenie	1. 2. 3.		
Utrwalanie	1. 2. 3.		
Sprawdzanie	1. 2. 3.		

Wymyśl – gry karciane i planszowe

Na pewno masz w domu jakieś gry karciane, planszowe i inne, niekoniecznie przeznaczone do nauki języka angielskiego. Zastanów się, w jaki sposób mógłbyś je wykorzystać na zajęciach językowych. Pamiętaj, że zawsze możesz zmodyfikować zasady. Czasem wystarczy coś nakleić na planszę (za pomocą taśmy malarskiej albo karteczki typu post-it tak, aby gra się nie zniszczyła), lub też dorobić karty czy inny element gry.

Przedstaw swoje pomysły na wykorzystanie gier Mentorowi.

Wymyśl – słoik i pompony oraz linka i klamerki

Ryc. 2. Słoik i kolorowe pompony, linka do prania i klamerki. Fot. A. Basińska

Nauczyciel powinien być kreatywny. Spróbuj puścić wodze fantazji i wygeneruj jak najwięcej pomysłów na wykorzystanie na zajęciach:

- słoika i pomponów (zamiast pomponów można użyć guzików, kamieni, makaronu itp.);
- linki do prania i klamerki (jeśli będziesz mieć drewniane klamerki, to możesz na nich coś napisać, np. imiona dzieci).

Zapisz te pomysły i pokaż Mentorowi. Porozmawiajcie o nich.

Przegląd bajek telewizyjnych dla dzieci

Będąc nauczycielem, wiele razy będziesz miał zastępstwo w klasach, których nie będziesz uczyć. Zdarzą się też, być może, sytuacje w przedszkolu, że będziesz mógł włączyć dzieciom bajkę na telewizorze lub rzutniku. Po co wybierać bajki w języku polskim, skoro można wystawić dzieci na żywy język angielski. Jesteś na bieżąco z bajkami dla dzieci? Które z nich nadają się do pokazywania w języku angielskim?

- Zrób listę tytułów krótkich (kilku lub kilkunastominutowych) bajek lub filmów, które są zbudowane w oparciu o prosty, ale ładny język angielski i które mogą spodobać się dzieciom w wieku przedszkolnym oraz wczesnoszkolnym.
- Wybierz jeden odcinek z ulubionej bajki i zaprojektuj 2 zadania: przygotowujące do oglądnięcia bajki (pre-watching activity) i zrealizowane po obejrzeniu bajki (post-watching activity).
- Przeprowadź zajęcia z wykorzystaniem zadań i bajki.
- Porozmawiaj z Mentorem o tym, co się udało, a co można było zrobić inaczej.

Testowanie uczniów

Obejrzyj [film o ocenianiu uczniów](#) i odpowiedz na pytania:

- Na jakie grupy wiekowe zostali podzieleni uczniowie?
- Czym różni się sposób monitorowania osiągnięć uczniów w zależności od ich wieku?
- Dlaczego dobra zabawa podczas sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów jest ważna dla uczniów w każdym wieku?

Skup się na zasadach budowania testów dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym – zaprojektuj, wykonaj i w miarę możliwości przeprowadź, test sprawdzający określony przez Mentora zasób wiedzy dla dzieci w wieku przedszkolnym i test dla uczniów w młodszym wieku szkolnym.

Nagraj i oceń

Ta formuła ćwiczeń pozwoli ci zaobserwować wiele własnych zachowań, podczas zajęć, o których istnieniu nie miałaś nawet pojęcia. Dzięki temu będziesz mógł nad nimi popracować. Idea tego typu ćwiczeń polega na nagraniu zajęć, a następnie obejrzeniu ich i poddaniu krytycznej analizie. Oglądając nagrany materiał możesz skupić się tylko na wybranym problemie, np. „czy aktywizuję wszystkich uczniów?”, „w jaki sposób dbam o ład na zajęciach?”, lub oglądać w całości i wypisywać wszystkie uwagi. Takie nagranie pomoże ci też zaobserwować różne zachowania u dzieci, których być może nie byłbyś w stanie dostrzec podczas prowadzenia zajęć. Pamiętaj tylko o tym, że przed nagrywaniem musisz poprosić rodziców uczniów o zgodę na filmowanie i wyjaśnić im, że będziesz te nagrania wykorzystywać tylko i wyłącznie w celu doskonalenia własnego nauczania. Na pewno nie będą mieć nic przeciwko temu. Zobacz, w jaki sposób zorganizować takie nagrywanie: <https://www.teachingchannel.org/videos/improve-teaching-with-video>.

Innym pomysłem jest zmodyfikowana wersja techniki mikroteaching, która polega na odtwarzaniu fragmentu lekcji przez grupę studentów i wcielaniu się w role nauczyciela oraz uczniów. Następnie nagranie poddawane jest grupowej analizie. Możesz spróbować dokonać symulacji procesu nauczania bez uczniów, np. w zaciszu własnego domu. Ustaw kamerę w pokoju i udawaj, że prowadzisz fragment zajęć. Następnie obejrzyj nagranie i znajdź swoje mocne i słabe strony. Pomyśl, w jaki sposób możesz te słabe strony wyeliminować.

Wykonaj 3 nagrania lekcji, które prowadzisz, a następnie przeanalizuj nagrania pod kątem znajdujących się poniżej pytań. Koniecznie wykonaj notatki. Na jednej kartce napisz jedno pytanie:

- Czy moja mowa ciała i mimika wspierają rozumienie tego, co mówię po angielsku?
- W jaki sposób reaguję na udzielane przez dzieci odpowiedzi?
- Czy dostrzegam i angażuję wszystkich uczniów?
- W jaki sposób staram się utrzymać ład na zajęciach? Czy mi się to udaje?
- Czy utrzymuję dobre tempo pracy z dziećmi?
- Co uważam za swoją mocną stronę, a nad czym chciałbym jeszcze popracować?

Zaobserwuj

1. Obserwuj zajęcia prowadzone przez Mentora (lub inne wskazane przez Mentora). Skup się na zarządzaniu grupą i utrzymywaniu ład podczas zajęć. Zaobserwuj:

- w jaki sposób Mentor radzi sobie z nieoczekiwanymi (nieplanowanymi) sytuacjami;
- w jaki sposób zachęca dzieci do udziału w zajęciach;
- w jaki sposób dzieli uczniów na grupy;
- w jaki sposób organizuje przestrzeń do pracy grupowej.

Wykonaj notatki według poniższego wzoru: opisz zaistniałą sytuację, opisz co nauczyciel zrobił, a następnie podaj 1–2 inne możliwe działania, których nauczyciel nie podjął, choć miał taką możliwość.

2. Obejrzyj [krótki film, prezentujący zadanie pt. *Cut up sentences*](#) przeprowadzone z uczniami klasy III szkoły podstawowej, a następnie odpowiedz na następujące pytania:

Radzenie sobie z nieoczekiwanymi problemami.

Opis sytuacji:

Działanie nauczyciela:

Inne możliwości działania:

Włączanie dzieci do udziału w zajęciach.

Opis sytuacji:

Działanie nauczyciela:

Inne możliwości działania:

Organizacja przestrzeni do pracy grupowej.

Opis sytuacji:

Działanie nauczyciela:

Inne możliwości działania:

- Jaką umiejętność ćwiczy to zadanie i do jakich innych treści może się nadawać? (Wymień co najmniej 5).
 - Jak nauczycielka zaaranżowała przestrzeń? Czy dzieciom było wygodnie?
 - Jak można to ćwiczenie zmodyfikować w przypadku bardziej licznej grupy?
 - Zaobserwuj, w jaki sposób nauczycielka zareagowała, kiedy jeden z uczniów kontynuował pracę nad zadaniem, mimo że nauczyciel już zakończył nad nim pracę i przeszedł do sprawdzania wyników. Jak myślisz? Czy nauczycielka postąpiła prawidłowo czy nie? Dlaczego?
3. Obejrzyj dwa filmy, które są rejestracją zajęć przeprowadzonych z dziećmi w podobnym wieku.

Film nr 1: <https://www.youtube.com/watch?v=7sYS0DGF98Y>

Film nr 2: <https://www.youtube.com/watch?v=wVxDfuuille&spfreload=5>

Nauczycielki prezentują całkowicie inne stanowisko, jeśli chodzi o używanie języka polskiego na zajęciach. Odpowiedz na poniższe pytania i przedyskutuj swoje przemyślenia z Mentorem:

- Co myślisz o sposobie komunikacji nauczycieli z dziećmi? Czym różniły się nauczycielki?
 - Czy dzieci z filmu nr 2 miały problemy ze zrozumieniem nauczyciela uniemożliwiające im wykonanie zadania?
 - Która z nauczycielek budowała prostsze i jaśniejsze komunikaty?
 - Czy nauczycielki używały mowy ciała, aby ułatwić rozumienie?
 - Która lekcja bardziej do Ciebie „przemówiła”?
 - Które z tych dwóch podejść do używania języka polskiego podoba Ci się bardziej i dlaczego?
4. Obejrzyj [nagranie z zajęć języka angielskiego w przedszkolu](#). W trakcie oglądania zapisuj na kartce wszystkie elementy (zachowania nauczycieli, zabawy, pomoce itp.), które chciałbyś „zabrać” do swojej praktyki i elementy, które niekoniecznie Ci się spodobały.

Przedyskutuj swoją listę z Mentorem.

Nazwa elementu 1:

Opis elementu:

Zabieram ten element, ponieważ:

Nazwa elementu 2:

Opis elementu:

Zabieram ten element, ponieważ:

Mentor inspiruje... Mój pierwszy lapbook

Miałeś okazję zobaczyć, w jaki sposób Mentor wykorzystuje lapbooka na zajęciach z uczniami. Wyjaśnił ci, na czym polega ta technika i jakie może przyjmować odmiany. Swoją przygodę zacznij od własnoręcznego wykonania lapbooka na wybrany temat – może to być jakiś temat z kultury brytyjskiej lub amerykańskiej albo inne zagadnienie związane z edukacją językową, który cię interesuje.

1. Wybierz temat.
2. Ustal grupę wiekową adresatów tej pomocy dydaktycznej.
3. Obejrzyj [film o tym, jakie są zasady tworzenia lapbooka](#).
4. Zaprojektuj, a następnie wykonaj lapbooka. Pamiętaj, żeby był interaktywny i estetyczny.
5. Przetestuj na dzieciach!

Mentor inspiruje... Storytelling z „okienkiem filmowym”

Widziałeś zajęcia, podczas których Mentor opowiedział dzieciom bajkę, korzystając z „okienka filmowego”. Ta technika pozwoli ci opowiadać bajkę, pokazując dzieciom akcję klatka po klatce, a jednocześnie czytać treść, którą można ukryć po drugiej stronie obrazka. Instrukcję budowy „okienka filmowego” i samej bajki znajdziesz w „Poradniku Mentora”. Będzie tam też przykład bajki, którą przygotowała i opowiedziała Megan. Możesz również obejrzeć nagranie z zajęć, podczas których Megan czyta dzieciom tę bajkę.

Pierwsza część zadania polega na wykonaniu „okienka filmowego”, ilustracji do bajki *Red hen and brown fox*, znajdującego się poniżej, a następnie opisaniu kart tak, aby móc tę bajkę czytać dzieciom.

Druga część zadania to wykorzystanie tej techniki na zajęciach z dziećmi.

- Jak ci poszło?
- Czy technika ta dawała ci poczucie bezpieczeństwa w opowiadaniu bajki?
- Jakie masz kolejne pomysły na wykorzystanie „okienka filmowego”?

Red Hen and Brown Fox

Red Hen lived in a house in a big green tree. Brown Fox wanted to eat Red Hen so he took a big black bag and went to Red Hen's house. When Red Hen came down to get some water from the river, Brown Fox jumped up into the big green tree and hid in Red Hen's house. When Red Hen came back she saw Brown Fox's tail hanging out from her door, so he jumped up on to the roof.

„You can't come up here, Brown Fox,” she said. „Go away.”

„I can't come up there,” said Brown Fox, „but you will come down here.”

„Oh, no, I won't.” said Red Hen.

„Oh, yes, you will.” said Brown Fox.

Brown Fox ran round and round and round and round and round and round... until Red Hen was so dizzy that she fell down into Brown Fox's big black bag.

„Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha,” laughed Brown Fox. „I'm going to eat Red Hen for my dinner”. He jumped down from the tree and he ran and ran and ran and ran and ran... until he was so hot that he had to sit down and have a sleep.

While Brown Fox was asleep, Red Hen got out of the big, black bag and filled it with big, grey Stones. Then she ran and ran and ran and ran and ran... all the way home.

Brown Fox woke up, yawned, and stretched. He picked up his big, black bag and he ran and ran and ran and ran... and as he ran he sang a little song:

„I'm going to eat Red Hen,

I'm going to eat Red Hen,

I'm going to eat Red Hen,

For my dinner.”

When Brown Fox got home he wanted to cook Red Hen in a big pot of hot water, so he opened the big, black bag and dropped the big, grey Stones into the water.

„Ow, ow, ow, ow, ow, ow, ow, ow,” screamed Brown Fox as the hot water splashed all over him.

Where is Red Hen?

And where do you think she was?

Yes. She was safe at home watching television.

Źródło: Reilly, V., Ward, S.M. (2008). *Very young learners*. Oxford: Oxford University Press.

Mystery (magic) box

Jest to ulubiona zabawa dzieci, która polega na odgadywaniu, co znajduje się w pudełku. Zadaniem dzieci jest odgadnąć przedmiot znajdujący się w pudełku wyłącznie za pomocą zmysłu dotyku.

- Wykonaj pudełko. Nie może być zbyt małe, bo czasem będziesz do niego wkładać kilka większych przedmiotów (np. warzyw lub owoców). Wykonaj je z porządnego, grubego kartonu lub z drewna. Najlepiej, jeśli będzie mieć dwa otwory po bokach tak, żeby dziecko mogło poznawać przedmiot obiema rękami. Upewnij się, że dzieci nie widzą przez otwory na ręce, co znajduje się w środku. Oklej lub pomaluj pudełko, a na ściankach naklej np. znak zapytania.

Ryc. 3. Przykładowe pudełko wykonane ze sklejki, którego otwory boczne zakryto miękką gumą przeciętą na krzyż, dzięki czemu dzieci z łatwością włożą i wyjmą ręce, a jednocześnie nie mogą podejrzec, co znajduje się w pudełku. Źródło: archiwum własne

- Przeprowadź zabawę wykorzystując pudełko. Tłem do zabawy z pudełkiem może być piosenka [Super Simple Songs pt. Mystery box](#).
- Dokonaj ewaluacji przeprowadzonej zabawy: czy zabawa podobała się dzieciom? Czy przebiegła sprawnie? Jakie napotkałeś problemy? Jak można następnym razem zmodyfikować i ulepszyć zabawę?

Bingo

Bingo to gra amerykańskich emerytów, ale fantastycznie nadaje się do edukacji językowej. Każdy gracz otrzymuje planszę z kombinacją liczb, obrazków lub wyrazów w kwadratach. W typowym bingo kwadratów zawsze jest 9 (3x3), 16 (4x4) lub 25 (5x5). Gra polega na zaznaczaniu przez ucznia losowanych przez nauczyciela liczb, obrazków lub wyrazów, jeśli znajdują się na jego karcie. Gdy uczeń będzie mieć cały rząd zaznaczony (w pionie, w poziomie lub po skosie), woła „bingo”. Wersja uproszczona dla małych dzieci może zawierać np. kartę z 6 kwadratami (2x3), a dziecko woła „bingo” kiedy zakryje wszystkie obrazki znajdujące się na karcie. Pola można zakrywać zakrętkami, guzikami, kasztanami albo specjalnie przygotowanymi żetonami.

1. Wykonaj plansze bingo dla swoich uczniów (tu znajdziesz darmowy generator). Przemyśl, czy będą to kwadraty z obrazkami, liczbami, czy wyrazami. Zastanów się, w jaki sposób będziesz prezentował kolejne słowo. Oto kilka dostępnych wariantów zabawy:
 - dzieci mają karty bingo z obrazkami, a ty tylko mówisz losowo słowa;
 - dzieci mają karty bingo z obrazkami, a ty tylko pokazujesz zapisane wyrazy (możesz dodatkowo pomóc wymawiając słowa);
 - dzieci mają karty bingo z obrazkami i wyrazami, a ty tylko wypowiadasz słowa;
 - dzieci mają karty bingo tylko z wyrazami, a ty pokazujesz obrazki (możesz dodatkowo pomóc wymawiając słowa);
 - dzieci otrzymują puste karty bingo i muszą narysować (albo wyciąć gotowe i przykleić) nowo poznane słowa (np. poznali 12 nowych słów, a karta ma 9 pól, więc muszą dokonać wyboru);
 - Dzieci otrzymują karty bingo z liczbami, a nauczyciel wypowiada kolejne liczby.
 - Masz jeszcze inne pomysły?
2. Jeśli bardzo się postarasz i zalaminujesz karty – starczą ci na wiele lat.
3. Przeprowadź grę z dziećmi. Pamiętaj, aby wyjaśnić im reguły i mieć nagrodę dla zwycięzcy (bądź przygotowany, że może być jednocześnie kilku zwycięzców).
4. Porozmawiaj z Mentorem o tym, jak ci poszło, co się udało, a co należałoby zmodyfikować.

Gra planszowa z kostką

1. Znajdź i wypisz atuty budowania z uczniami gier dydaktycznych. Przedyskutuj to z Mentorem.
2. Zastanów się, w jakim celu możesz stworzyć z uczniami planszową grę językową. Wybierz jeden z celów. Przedyskutuj z go Mentorem.
3. Pamiętaj, że przy tworzeniu gier należy przestrzegać następujących zasad:

- gra powinna być atrakcyjna wizualnie;
 - gra powinna mieć jasno sprecyzowane reguły;
 - gra powinna być edukacyjna, czyli musi uczyć czegoś przy okazji zabawy;
 - gra nie może promować nieakceptowanych społecznie zachowań, np. spychania konkurenta z trasy.
4. Stwórz wspólnie z dziećmi (dzieci pięcio-, sześćioletnie w przedszkolu lub uczniowie klas I-III) grę według następujących etapów (na podst. Rau, K., Ziętkiewicz, E., *Jak aktywizować uczniów. „Burza” mózgow i inne techniki w edukacji*):
- Przypomnij uczniom zasady tworzenia gier planszowych.
 - Ustalcie tematykę gry, sprecyzujcie temat (możesz narzucić tematykę).
 - Zaplanujcie fabułę opowieści.
 - Rozplanujcie na dużym arkuszu papieru szkic drogi od startu do mety.
 - Zredagujcie polecenia i ustalcie nagrody za wykonanie zadań i kary za ich niewykonanie.
 - Zaznaczcie na trasie miejsca, gdzie będą znajdować się zadania.
 - Zilustrujcie przygody i ozdóbcie grę.
 - Zagrajcie i ewentualnie dokonajcie poprawek.
5. Na stworzenie gry wielokrotnego użytku musisz zarezerwować odpowiednią ilość czasu (ok. 2 godzin), chyba, że część elementów przyniesiesz już gotowych.
6. Po wykonaniu gry z dziećmi zastanów się, jak ci poszło? Co należałoby ulepszyć? Jak zareagowali na tę aktywność uczniowie?

Niezbędnik nauczyciela języka obcego

Poniżej znajduje się lista przedmiotów, których powinieneś stać się właścicielem, jeśli chcesz prowadzić zajęcia z dziećmi. Niektóre z tych pomocy masz już w domu, inne możesz wykonać sam, a część będzie wymagała poczynienia inwestycji i zakupu. Zajrzyj również do Zestawu nr 3, który w całości poświęcony jest aranżacji i wyposażeniu pracowni językowej – znajdziesz tam jeszcze wiele innych pomocy dydaktycznych, które warto mieć.

- 2 lub 3 pacynki (lalki teatralne zakładane na dłoń), choć na początek wystarczy jedna. Musisz nadać im imiona (może razem z dziećmi?). Niekoniecznie musisz je kupować – możesz wykonać je sam z grubej skarpety albo rękawiczki;
- Tajemnicze pudełko (mystery box) – jeśli wykonałeś zadanie rozwojowe, to już je posiadasz;
- Piłka – najlepiej dwie – jedna mniejsza i druga większa. Muszą być miękkie, żeby nie wyrządzić dzieciom krzywdy. Do wykorzystania praktycznie na każdej lekcji;
- Duża kostka do gry;
- Worek z zakrętkami po napojach, które mogą być wykorzystane jako pionki w grze albo na milion innych sposobów. Zerknij [tu](#) i zainspiruj się;
- Minutniki kuchenne, klepsydra do odmierzania czasu;

- Plastikowe łapki na muchy;
- Białe, małe tabliczki suchościernalne, na których dzieci mogą rysować i pisać odpowiedzi, a następnie pokazać je tobie – bardzo atrakcyjne dla dzieci.

Ryc. 4. Dwie białe, metalowe tabliczki suchościernalne, jedna w formacie A4, a druga A5 oraz pisak do tablic suchościernalnych i gąbka

- Masa mocująca wielokrotnego użytku pozwala przyczepiać elementy do powierzchni pionowych.
- Żółta taśma malarska, którą można na podłodze wyznaczyć linie potrzebne w zabawie, a nawet wykleić pajaca albo prostokąty do gry w klasy.
- Taśma magnetyczna, która pozwoli ci zrobić magnetyczne karty obrazkowe ze zwykłych zalaminowanych kart, dzięki czemu będzie można je szybko przyklejać i zdejmować z tablicy.
- Karty obrazkowe – zbieraj i wycinaj ciekawe zdjęcia z różnych magazynów (np. postacie i twarze z magazynów kobiecych, ilustracje przyrody z magazynów przyrodniczych, ilustracje przedstawiające ruch z magazynów sportowych itp.), przeszukuj zasoby internetu w poszukiwaniu darmowych obrazków.
- Książki dla dzieci w języku angielskim. Najlepiej, jeśli będą to książki do nauki języka angielskiego jako obcego lub proste bajki dla dzieci anglojęzycznych do nauki czytania. Polecam książki Erica Carla np. *Brown Bear*, *Very Hungry Caterpillar*, *From Head to Toe*.
- Linka na pranie, klamerki i kawałek białego płótna – np. do stworzenia teatryku cieni.
- Laminator – nieoceniony i całkiem niedrogi sprzęt do tego, by zachować na dłużej wyprodukowane przez siebie pomoce dydaktyczne.
- Kolorowa drukarka, najlepiej z tanimi tuszami, bo będziesz dużo drukować. Możesz drukować czarno-białe, ale wtedy zarezerwuj czas na kolorowanie.

Codzienny język nauczyciela

Zachęcam cię do gromadzenia różnych zwrotów, które będziesz mógł wykorzystywać w komunikacji z małymi dziećmi.

Polecenia:

- Look at me/Listen to me.
- Could you come here please?
- Put your (shoes) on/ Take your (shoes) off.
- Don't do that/Stop (pushing, talking, etc.)
- Quiet, please/Pay attention, please.
- Please get into a line.
- Make a circle.
- Hold hands/Drop hands.
- Put your hand up.
- Go and find.../Fetch me a..., please.
- We are going to form a circle.
- Let's get into line! Let's get into two lines!
- Let's stand up!
- Please, come to me!
- Please leave the room!
- Close your eyes!
- Let's listen to story!
- Let me tell you a story.
- Let's tidy up the room.
- Let's put the toys away!
- We're gonna pick up the toys.
- Let's sit at the tables!
- Shhh! Quiet. Please sit down!
- Let's go round and round.
- We're gonna read a story today.
- Let me help you with your coat!
- Let me do your scarf/ your shoelace!
- Please bring me your picture!
- First trousers, then shoes.

Pytania:

- Who is ready to play? Are you ready?
- What is it? Can you guess?
- Whose shoe is it? Can you guess?
- Are you ready to sing?
- What's in the picture?
- What's missing?
- Where's your hat?
- Look! What is it?
- What's the matter? Please don't cry!

Nagradzanie:

- Very good.
- Well done!
- Good job!
- That's a nice picture.

Dalsze inspiracje

1. Portal z prostymi zadaniami gramatycznymi, jak i słownictwem dla najmłodszych – gry, wykreślanki, krzyżówki, wypełnianie luk, zadania online i tematyczne karty pracy do pobrania: <http://anglomaniacy.pl/>.
2. We wstępie pisałam o tym, że nauczyciela musi charakteryzować głęboki namysł nad własnymi przekonaniem, co do natury dziecka i jego uczenia się. Zachęcam cię do pogłębienia wiedzy lekturą bardzo ciekawego artykułu Doroty Klus-Stańskiej, w którym prezentuje ona różne odmiany dyskursów wczesnoszkolnych: Klus-Stańska, D. (2009). *Dyskursy pedagogiki wczesnoszkolnej*. [W:] *Pedagogika wczesnoszkolna – dyskursy, problemy, rozwiązania* (red. Klus-Stańska, D., Szczepaska-Pustkowska, M.). Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
3. [Blog w języku polskim](#) z materiałami i pomysłami do lekcji języka angielskiego.
4. Seria książek Oxford, w której jest bardzo dużo ciekawych pomysłów na zajęcia:
 - Vanessa Reilly, Sheila M. Ward, *Very young learners*;
 - Sophie Ioannou-Georgiou, Pavlos Pavlou, *Assesing young learners*;
 - Andrew Wright, *Creating stories with children*;
 - Andrew Wright, *Storytelling with children*;
 - Gordon Lewis, *The Internet and young learners*.
5. Kanał YouTube, na którym można znaleźć tematyczną [animowaną prezentację słownictwa](#).

Spis rycin

Ryc. 1. Zasady tworzenia mapy myśli zilustrowane w postaci mapy myśli	10
Ryc. 2. Stoik i kolorowe pompony, linka do prania i klamerki. Fot. A. Basińska	13
Ryc. 3. Przykładowe pudełko wykonane ze sklejki, którego otwory boczne zakryto miękką gumą przeciętą na krzyż, dzięki czemu dzieci z łatwością włożą i wyjmą ręce, a jednocześnie nie mogą podejrzeć, co znajduje się w pudełku. Źródło: archiwum własne	19
Ryc. 4. Dwie białe, metalowe tabliczki suchościeralne, jedna w formacie A4, a druga A5 oraz pisak do tablic suchościeralnych i gąbka	22

